

Alles bij de hand:
De keukenkist in
gebruik aan
boord van de
Drascombe van
Ton Wegman.
Het eenpits gas-
brandertje veilig
rechttop en berg-
ruimte voor alles
wat je nodig hebt
bij bereiden van
eenpansmaaltij-
den en warme
dranken.

FOTO: TON WEGMAN

Kookkist

DE KOMBUIS VOOR OPEN BOTEN EN KLEINE JACHTEN

Tekst: Jan Fraterman
Uitvoering en foto's: Ton Wegman en Jan Fraterman

Eenpitsbranders met verwisselbaar gastankje worden veel gebruikt aan boord van open boten en kleine kajuitjachten. Maar een los kooktoestelletje met een hete pan is op een wiebelende boot niet bepaald veilig, vond Ton Wegman, artdirector van de Waterkampioen en eigenaar van een trailersailer zonder kombuis. Hij ontwierp daarom een lichtgewicht kistje waarin de brander klaar-voor-gebruik en klemvast staat en waarin ook plaats is voor het opbergen van borden, bestek en keukengerei. Aardige bijkomstigheid: een doe-het-zelver kan het in twee weekends maken.

FOTO: TON WEGMAN

Zeevast

Ton's keukenkist is zeevast tot negentig graden hellingshoek, al blijft de soep dan niet meer in de pan. Het tankje van de brander staat veilig geborgd tegen schuiven in een dubbele bodem, waarin een ronde uitsparing is gezaagd. Zo is het kooktoestel simpelweg recht omhoog te tillen voor schoonmaken of verwisselen van het tankje. De verstelbare panklemmen – twee licht gebogen stukjes roestvast staal draad die aan weerszijden haaks zijn omgebogen – zorgen dat wat er op het vuur staat ook onder helling op het vuur blijft. Verder heb je een apart bordenvak achteraan en zie je de handgrepen aan beide zijden van het kistje.

Handig laatje

Onderin de keukenkist is voldoende ruimte voor een laatje. Een probleem: het gastankje staat in de weg. De oplossing: een U-vormig laatje met in het midden een sparing zodat de la als het ware 'om' het tankje heen schuift. De vakverdeling is slim: rechts voor lange lepels, een keukenmes, garde en een pannenkoekenmes, links een korter vak waarin het normale bestek precies past. In het vakje dwars voorin kan je lucifers, blik- en flesopener en peper en zout kwijt. De binnenzijde van de vakken is wit geschilderd: staat lekker fris, geeft beter zicht op wat erin zit en is beter schoon te maken.

Aan materiaal hebben we ongeveer honderd gulden uitgegeven

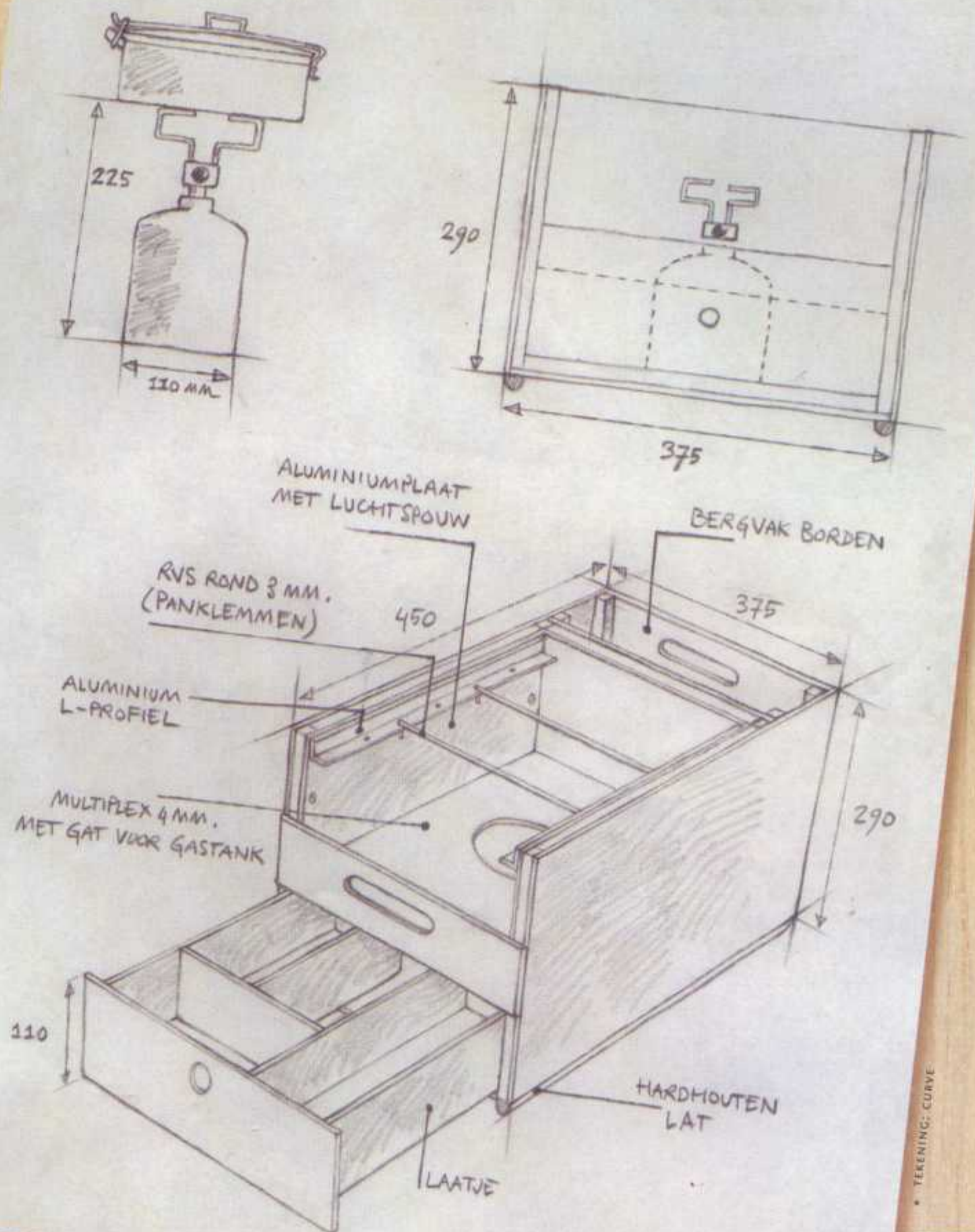
FOTO: TON WEGMAN

Maatvoering

Op de volgende pagina's laten we zien hoe je zo'n handig keukenkistje zelf maakt. De maten die we noemen zijn gebaseerd op de afmetingen van de brander, het pannetje en de beschikbare ruimte aan boord. Het keukenkistje van Ton Wegman is 45 centimeter lang, 37,5 centimeter breed en 29 centimeter hoog. Het past precies door de kajuitopening van zijn boot, maar staat binnen ook bijna klemvast op de vloer in de ruimte tussen de zwaardkast en de hondenkooi. Het bovendeksel en het aparte klepje voor het bordenvak (met vingergat) transformeren de keukenkist tot werkblad annex bijzettafeltje en zorgen voor een nette afdichting als de mobiele kombuis niet in gebruik is.

Constructie en materialen

Een keukenkistje waarmee geregeld wordt gesjouwd moet tegen een stootje kunnen, maar moet tegelijkertijd zo licht mogelijk zijn. Wij gebruikten daarom voor bodem, zijden en schotten watervast multiplex van slechts vier millimeter dik en voor de verbindingen geschaafde, massief houten latjes van ongeveer 13x13 millimeter, watervast houtlijm en koperen spijkertjes van 15 millimeter. Voor zwaarbelaste verbindingen, onder meer de bodem, gebruikten we iets bredere latjes en gegalvaniseerde snelbouschroefjes van 20 millimeter. Ben je een Pietje-precies dan neem je schroefjes van messing of roestvast staal. Waar de brander boven de 'dubbele bodem' uitsteekt, zijn de wanden van de kist aan de binnenzijde bekleed met dunne aluminiumplaat (1 millimeter). Tussen het aluminium en het hout zit een isolerende luchtspouw ter breedte van de massieve latjes die voor de verbindingen zijn gebruikt. Voor de noodzakelijke stijfheid van het aan één kant halfopen kistje zorgt de verhoogde tussenbodem en het verticale schot tussen de brander en het bordenvak. Let op de handgreep. De tweede (vooraan) is niet getekend, maar zit direct boven het laatje in een ongeveer zes centimeter hoog verbindingsschotje. Ook dit draagt bij aan de stijfheid. Ter plaatse van de handgrepen is het dunne multiplex 'gedubbeld' voor extra sterkte. Om dezelfde reden is voor de wanden en schotjes van het laatje respectievelijk tien en zes millimeter dik multiplex gebruikt. Het ladefront is echter weer van vier millimeter. Onder het kistje zijn twee hardhouten latten gelijmd en geschroefd (rubber dopjes kan ook), om het laatje bij open trekken vrij te houden van de vloer (of het gras). Na montage zijn alle spijkerkoppen gedrevelde, de gaatjes gevuld met kneedbaar hout en is al het houtwerk geschuurd met korrel 120-180. Afwerken doe je naar keuze met verf, vernis of een transparante beitsverf. Wij kozen voor Cetol Marine van Sikkens, een licht gepigmenteerde (blank bestaat ook) en niet bladderende houtbescherming die zich makkelijk laat verwerken en onderhouden. Aan materiaal hebben we ongeveer honderd gulden uitgegeven, het gasbrandertje en de keukeninrichting niet meegerekend.

TWEE KEER METEN, EÉN KEER ZAGEN

Een oude timmermanswijsheid zegt: beter twee keer meten dan een keer verkeerd zagen. Begin dus altijd met het maken van een tekening, al is die nog zo eenvoudig, met hierin alle belangrijke maten. Hou rekening met houtdikten en met de manier waarop het kistje in elkaar wordt gezet, bijvoorbeeld dat de bodem tussen de wanden valt. Handig is om de belangrijkste onderdelen - drie wanden, het tussenschot van het bordenvak, bodem en verhoogde tussenbodem, door de houtleverancier alvast op de juiste breedte te laten zagen. Dan hoef je voor het pasmaken in principe zelf niet veel meer te doen dan deze

onderdelen op de juiste lengte haaks af te tekenen en te zagen. Dun multiplex laat zich netjes en zonder spanen verwerken met een scherpe handzaag, beter dan met een decoupeerzaag of een cirkelzaag.

EENVOUDIGE VERBINDINGEN

Het gebruikte multiplex is te dun om twee delen zonder meer aan elkaar te lijmen en te spijkeren. Daarom lijmt en spijker je op de verbindingsnaden van het ene paneel eerst latjes van massief hout, zodat er voldoende materiaal is om hierop het volgende deel vast te zetten. Witte houtlijm werkt prettig en een vochtbestendige kwaliteit (kijk op het etiket) is voor dit doel goed genoeg.

2

3

NOGMAALS PASEN

Nadat alle grote onderdelen op maat zijn gezaagd en voorzien van de benodigde latjes om ze met elkaar te verbinden, kan het geen kwaad het kistje los in elkaar te zetten. Met een of twee lange lijmtangen blijft alles op z'n plaats. Eventuele vergissingen zijn nu nog makkelijk te herstellen en sommige maten zijn in dit stadium zonnodig nog bij te stellen. Bijvoorbeeld de precieze hoogte van de tussenbodem, waarmee het gastankje op zijn plaats wordt gehouden.

4

WERKVOLGORDE

Hier zijn bodem, rechter zijkant en het verticale schot van het bordenvak aan elkaar gezet en is Ton bezig met de voorbereiding voor het bevestigen van de linker zijkant. Hou in de gaten dat sommige onderdelen niet of lastig bereikbaar zijn zodra alle wanden zijn gemonteerd. Je doet er dus verstandig aan om vooruit te denken. Zo is hier bijvoorbeeld te zien dat de latjes waarop de tussenbodem komt te rusten al op hun plaats zijn gezet. Op het linker zijschot dat Ton in zijn hand houdt, is ook het latje al bevestigd waarmee het verticale schot van het bordenvak op zijn plaats wordt gehouden.

beeld te zien dat de latjes waarop de tussenbodem komt te rusten al op hun plaats zijn gezet. Op het linker zijschot dat Ton in zijn hand houdt, is ook het latje al bevestigd waarmee het verticale schot van het bordenvak op zijn plaats wordt gehouden.

BORGING GASTANKJE

Het gastankje past met een klein beetje speling in de ronde opening die we van tevoren in de tussenbodem hebben gezaagd. Hiervoor is beslist geen dure decoupeerzaag nodig. Handgereedschap, in dit geval een ouderwetse (en goedkope) figuurzaagbeugel, werkt prima. Het ronde plaatje multiplex dat Ton op de tweede foto aan het schuren is, past precies in de holte van de bodem van het gastankje. Dit plaatje wordt recht

onder de ronde opening op de bodem van het kistje gelijmd. Daar valt de flens van het gastankje er keurig omheen zodra het kooktoestel op zijn plaats wordt gezet.

Verschuiven in zijwaartse richting is dan absoluut onmogelijk, zelfs als er een grote pan op het vuur staat.

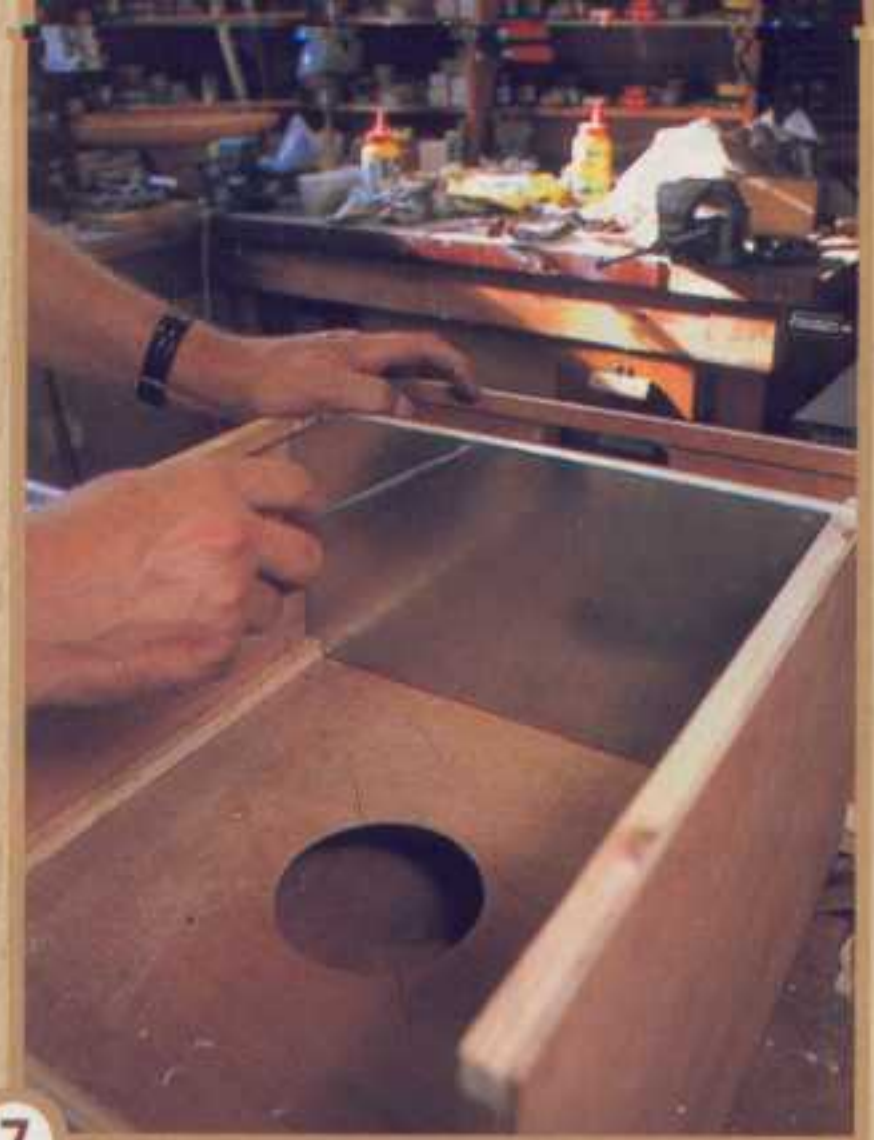

5

HANDGREPEN

Detail van een van de handgrepen die in de beide korte zijden van het kistje komen. Een uitgezaagde opening met afgeronde zijden is functioneel en eenvoudig te maken. Het smalle schotje op de foto komt direct boven het laatje te zitten en dient ter versteviging van de constructie. De keukenkist is aan deze kant immers half open. Niet voor niets overigens: op die manier blijft de brander goed bereikbaar voor aansteken en regelen van de vlam.

6

7

BRANDVEILIGHEID

De ruimte rond de brander bekleeden we met aluminiumplaat. Makkelijk schoon te maken, vlambestendig en brandveilig. Althans, indien je het aluminium niet direct op de wanden schroeft maar op latjes (dezelfde maat waarmee het kistje in elkaar wordt gezet). Zo ontstaat een isolerende luchtsponw. Ook hier geldt: bespaar jezelf lastig werk door het aluminium bij de leverancier op de juiste breedte te laten knippen. Verkoopadressen vind je in de Gouden Gids onder de rubriek non-ferrometalen. Daar verkopen ze ook het aluminium hoekprofiel en het roestvast stalen stafmateriaal van drie millimeter dik waarvan de panklemmen worden gemaakt.

HET LAATJE

Lastigste om zelf te maken: het laatje. Zaag eerst alle onderdelen in hoofdlijnen op maat: wanden, het achterschot, de bodem, het voorfront en de schotjes voor de vakverdeling. Die laatste zijn belangrijk omdat ze onderdeel uitmaken van de constructie en daarom van dikker multiplex worden gemaakt (zes millimeter). Voor zijwanden en achterwand nemen we zelfs tien millimeter, omdat hierin een groef wordt gezaagd of gefreesd waarin het bodemplaatje valt. Dat zorgt eveneens voor stevigheid. Wanneer het los in elkaar gezette laatje te breed of te hoog blijkt, kan je daar nu nog makkelijk iets aan veranderen. Past het niet nadat alles in elkaar is gelijmd, dan ben je gedwongen van voor af aan te beginnen.

En hoe zit het nu met de uitsparing voor het gastankje, waar het laatje omheen moet vallen? Let op het brede middenvak. Zodra

de lijm droog is, zaag je hier de bodem en de achterzijde uit. Zo heb je opeens een U-vormig laatje. ♦

8

HET RESULTAAT

FOTO: TON WEGMAN